На березі Славути-Дніпра жив у давні часи парубок Звенигор. І такий же гарний музика був! Як заграє на своїй бандурі – листя на деревах не шурхотить, хмари зупиняються, вітер не віє, а в людини ноги самі витанцьовувати починають.

Ось задумав якось Звенигор на світ подивитися, своєю майстерністю людей здивувати. Як вирішив – так і зробив. Взяв улюблену бандуру та й пішов. Довго у далеких краях мандрував, і всюди радо зустрічали його люди, зачаровано слухали дивні мелодії, що награвав молодий мандрівник.

А як минуло три роки, то відчув молодий музикант велику тугу за рідною домівкою і вирішив до своєї хати повернутися. Знайшов корабель і поплив.

Уже замріли рідні береги, аж раптом налетіла буря і корабель почав потопати. Дивиться Звенигор – серед хвиль маленький човник гойдається. Перескочив на нього юнак, озирнувся – бачить, зжер чорторий і корабель, і всіх, хто на ньому був.

Хвилі розгойдували човник і несли його на страшні дніпрові пороги. Щиряться вони гострими іклами, вода вирує і переливається з каменя на камінь водоспадом. Тільки й міг молодик, що триматися за борти і чекати загибелі.

Та ось течія сильно ухилилася праворуч і, круто обернувши вліво, спрямовувалась у гирло чорного виру. Перелякався Звенигор, заплющив очі... Коли ж розплющив, то побачив, що буря минула, а човник пристав до берега якогось острова.

Зійшов юнак на берег, дивиться – село стоїть, добре й затишне. Пішов він вулицею, а назустріч йому дядько з довгими вусами. Розпитав

дядько Звенигора, звідки він, якого роду, і коли подорожній усе розповів, радісно вигукнув:

– То ти ж небіж моєї дружини!

Запросив дядько музику до своєї господи, де зустріла Звенигора молода жінка. Зраділа вона зустрічі зі Звенигором і почала згадувати усіх рідних та знайомих.

– Як там дідусь? – питає.

– Все хворіє, – відказує Звенигор. – Не знаю, чи й доведеться нам побачитись. – Й собі питається: – А вас як звати? Чия сестра будете? Батькова чи матусі? Як мені про вас розповідати вдома, коли повернуся?

– Далеченько тобі додому повертатися, – відповіла жінка. – І ми вже довгенько про рідних своїх не чули. Та, як повернешся до рідного села, скажи дідусеві, що передає йому найкращі побажання Марися. Він зрозуміє.

Від неї Звенигор дізнався, що зненацька потрапив на острів Душ Праведних, що між дніпровими порогами примостився. Тільки шлях туди для живих людей закритий.

– Либонь буря та була непроста, – похитала головою тітка, – либонь доля у тебе дивна. Ну, то й побачимо. А зараз прошу до столу.

Пригостили Звенигора родичі різними дивними стравами, а потім вийшли з ним на подвір’я та, дізнавшись, що він знаний у своїх краях музика, запропонували щось зіграти.

– Ет, зникла моя бандура у злій воді, – сумно зітхнув парубок.

– А це, чи й не твою ми на березі знайшли? – запитав дядько і простягнув Звенигорові його інструмент.

Зрадів музика, по струнах вдарив. Грав-грав, та його дядько зупинив.

– Чи не бажаєш, небоже, послухати, як наша сусідка грає?

– Залюбки, – відповів Звенигор, а сам собі й міркує: "Краще за мене на бандурі ніхто грати не вміє".

Покликав дядько сусідку. Зайшла на подвір’я білява й синьоока дівчина-красуня з бандурою, чемно привіталася і тихо запитала у парубка.

– Яку б пісню хотів послухати?

– Ну, яку... – задумався парубок. І хитро посміхнувся: – А розкажи мені, люба, як наш Дніпро-Славута шаленіє, коли гнівається. Зможеш?

Дівчина зашарілася до сліз, але, як заграла, то Звенигор завмер. Дивні звуки полонили його й понесли у невідомість страшні спогади. Він знову чув ревіння бурі, клекіт води, скрипіння човника...

– Чи не навчиш мене так грати? – попрохав він юнку.

Знову торкнулася дівчина струн бандури й показала Звенигору, як тримати пальці. До ранку сидів парубок, раз за разом награючи дивну мелодію.

Коли зійшло сонце, на подвір’я тихо зайшла синьоока красуня-сусідка.

– Благаю, виповніть моє прохання, – звернулася вона пошепки до молодого музиканта. – Якщо згадаєте мене, коли потрапите додому, то опівночі, на повний місяць, заграйте ту мелодію, якої я вас навчила. І позвіть: "Найдена!" Ось і все.

Здивований, Звенигор хотів було розпитати дівчину, але у вікні з’явився дядько, і красуня втекла.

Поснідавши, вклонився парубок хазяям, за гостинність подякував і сказав, що вже час йому до родини своєї повернутися.

– Сідай на човника, який тебе сюди привіз, – відповів дядько, – і згадай рідне село. Сила твого бажання поверне тебе додому.

Попрощався Звенигор з тіткою, а вона йому ліки для дідуся дала. Потім пішов він до човника, вмостився в нього та й сидить.

– Ти, небоже, часом нічого не забув? – гукнув услід дядько.

– Та я... – знітився молодий музикант, пригадавши красуню-сусідку.

– Нічого, небоже, якось буде, – таємничо посміхнувся дядько. – Ну, бувай здоровий!

І тільки він так сказав, як піднявся сильний вітер, підхопив човника і поніс від острова. Течія сильно відхилилася ліворуч і, круто звернувши, спрямовувалась у гирло чорного виру. Заплющив очі Звенигор, а коли розплющив, то побачив, що човник прямує до знайомого берега, на якому стоїть його село.

Зраділи рідні Звенигору, бо вже й не сподівалися його живим побачити. Розказав він про свої пригоди, дідусеві хворому ліки віддав. Той випив – одразу пожвавішав, люльку запалив, перепитує:

– То як, кажеш, ім’я тієї жіночки?

– Марися.

– То це ж донька моя старша, – аж підстрибнув дід. – Вона, сердешна, з туги за своїм нареченим, якого татари у полон забрали, померла. Давно це було, ти ще й не народився.

Подивувалися батьки та родичі, пораділи, що син та онук до них повернувся, та й далі живуть. Надумали батько з матір’ю Звенигора з гарною дівчиною одружити. А він: ні та й ні! Все ніяк красуню з острова Праведних Душ згадує – забути не може.

Засумував парубок, нічого йому не до душі – ні пити, ні їсти, ні з друзями-парубками гуляти. Все на березі сидить, на бандурі грає.

От якось опівночі, при повні сидів він під калиною, згадував чарівну юнку і несподівано наче голос її почув: "Коли потрапите додому, то опівночі, на повний місяць заграйте цю мелодію, якої я вас навчила. І позвіть: Найдена!"

Схопив Звенигор бандуру, й заграв щосили. Ураз почулося ревіння бурі, клекіт води, скрипіння човника... А коли згасли останні звуки, закричав: "Найдена!" Усю тугу своєї любові вклав у цей заклик. І дивиться: пливе по річці човник, а в човнику його дівчина сидить.

Невдовзі побралися молоді. І я на тому весіллі був. Юшку дірявою ложкою їв та горілку дірявою чаркою пив. Ой, і веселий же потім був!